

National Conference on Architecture, Civil Engineering,
Urban Development and Horizons of Islamic Art
in the Second Step Statement of the Revolution

Tabriz Islamic Art University / 26 November. 2020

بررسی مجموعه قاشق‌های چوبی قرن ۱۴ در موزه هنرهای تزئینی اصفهان

سمیه نورمحمد*

دانشجوی رشته پژوهش هنر، گروه هنر، دانشکده هنر معماری و شهرسازی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد نجف آباد، نجف آباد، ایران.

زهرا فنایی

استادیار، گروه هنر، دانشکده هنر معماری و شهرسازی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد نجف آباد، نجف آباد، ایران.

چکیده

منبت کاری با چوب هنری مشتمل بر حکاکی و کنده کاری بر روی چوب بر اساس طرحها و نقوش مورد نظر است و یکی از ظریفترین صنایع دستی است که تلفیقی از هنر و حوصله هنرمندان می باشد. این هنر دستی نماد احساس، ادراک، اندیشه و خلاقیت هنرمندان است که با ذوق و سلیقه و مواد اولیه ارزان و ساده محصولاتی با ارزش خلق می کنند. این هنر در ساخت اشیاء خرد و ظریف نیز کاربرد فراوان داشته و نمونه های بارز آن زینت بخش موزه هاست. این پژوهش به شیوه توصیفی-تحلیلی با استفاده از مطالعات کتابخانه ای و میدانی و با هدف مطالعه و بررسی منبت کاری بر روی اشیاء کوچک با تاکید بر قاشق های چوبی منبت کاری شده موجود در موزه هنرهای تزئینی اصفهان انجام شده است. قاشق های چوبی موزه هنرهای تزئینی اصفهان ۸ عدد با نقشها، تکنیک ها و رنگ های مختلف و متعلق به قرن ۱۴ است. همچنین این پژوهش در پی پاسخ به این سؤال است که: شیوه ساخت، نقوش و تکنیک های به کار رفته در مجموعه قاشق های چوبی چیست؟ نتایج بدست آمده نشان می دهد که اندازه و کاربرد این قاشق ها متفاوت و با تکنیک های مختلفی از انواع منبت ها همچون منبت مشبک، منبت قلم، حکاکی و... انجام شده و دارای نقوش هندسی، جانوری، بته جقه و گیاهی و اسلیمی و ختایی هستند.

کلیدواژه ها: منبت، قاشق چوبی، موزه هنرهای تزئینی، اصفهان

۱- مقدمه

چوب عرصه ای مناسب برای بروز ذوق، استعداد، هنر و خلاقیت صنعتگران و هنرمندان به صورت های مختلف بوده است. طی قرون و اعصار متمادی، هنرمند ایرانی همچون دیگر عرصه ها در زمینه هنرهای مرتبط با چوب نظیر کنده کاری، منبت کاری، خراطی، گره چینی و ... زیباترین و نفیس ترین آثار را پدید آورده اند که هم اکنون زینت بخش موزه ها و دیگر مراکز هنری در سراسر دنیا است (یاوری، ۱۳۹۱: ۶-۷). واژه منبت تعاریف مختلفی دارد. تعاریفی که از واژه منبت در فرهنگ های مختلف آمده است، همگی واژه منبت را رویانیده و رویانده شدن بیان کرده اند. «ستاری» در کتاب منبت کاری از واژه منبت به معنای کنده کاری و برجسته کاری روی چوب تعریف کرده است که سابقه ای دیرینه دارد. شاید بتوان آغاز تاریخ منبت کاری را زمانی دانست که انسان نخستین بار با ابزاری بُرنده، چوبی را تراشیده است (ستاری، ۱۳۶۸: ۸). همچنین دهخدا در فرهنگ لغت خود، واژه منبت را به معنی رویانیده و رویانده شده، نقش برجسته به شکل گل و گیاه و جز آن که روی چوب ایجاد کنند تعریف کرده است (دهخدا، ۱۳۷۷: ۱۹۰۵۷). با همه این توضیحات، واژه و اصطلاح منبت را می توان به صورت زیر تعریف کرد: «منبت به معنای رویانده و رویانیده شده است و با رویانیدن و ایجاد نقش و فرم در چوب که به واسطه کندن صورت پذیرد، اطلاق می گردد» (امرائی، ۱۳۹۱: ۵).

هنر منبت از هنرهای اصیل ایرانی است که هنوز هویت و ویژگی های خود را حفظ کرده است و در مکان های گوناگون با توجه به ویژگی های محلی خود به شیوه های مختلفی اجرا می شود. از هنرهای مورد استفاده شده در منبت چوب می توان به هنر منبت سنتی، منبت فرنگی، منبت معرق، منبت قلم زنی (چاقویی)، منبت قالب سازی، منبت تیشه ای، منبت مشبک اشاره کرد. منبت سنتی که از دیرباز در آباده فعال بوده و هست تابع سبک و شیوه ای خاص است و به منبتی که عمق کم و دارای نقوش سنتی است اطلاق می شود. «منبت کاری آباده شهرت جهانی داشته و نمونه های آن زینت بخش موزه هاست.»

قاشق‌سازی یا همان قاشق شربت خوری آباچه در موزه‌ها خودنمایی بیشتری دارد و این قاشق‌ها چند تکه و بسیار کم وزن و در اوج ظرافت هستند.» (شیخی و همکاران، ۱۳۹۱: ۴).

باتوجه به اینکه بر روی چوب روش‌هایی همچون انواع منبت (کنده‌کاری) و معرق انجام می‌گیرد، بنابراین شیوه منبت و کنده‌کاری به عنوان یکی از روش‌هایی است که می‌توان در ساخت آثاری زیبا و کم وزن همچون قاشق‌های چوبی موزه هنرهای تزئینی اصفهان مشاهده کرد. سپس باتوجه به موارد ذکر شده، در این پژوهش سعی شده که به بررسی مجموعه قاشق‌های چوبی قرن ۱۴ در موزه هنرهای تزئینی اصفهان پرداخته شود.

همچنین این پژوهش در پی پاسخ به این سؤال است که: شیوه ساخت، تکنیک‌ها و نقوش به کار رفته در مجموعه قاشق‌های چوبی موزه هنرهای تزئینی اصفهان چگونه است؟ هدف از انجام این پژوهش، شناخت شیوه ساخت، تکنیک و نقوش مجموعه قاشق‌های چوبی موزه می‌باشد. این پژوهش از آن حیث حائز اهمیت است که ضرورت وجود اشیاء چوبی منبت‌کاری برای هر صنعتگر خانگی احساس رضایت و خشنودی به ارمغان می‌آورد و به محیط اطراف او صمیمیت، گرمی و ویژگی خاصی می‌بخشد. وجود اشیاء خردی همچون قاشق‌های چوبی موجود در موزه هنرهای تزئینی اصفهان به دلیل شهرت منبت‌کاری محقق را بر آن داشته که با مطالعات کتابخانه‌ای و میدانی به شیوه مشاهده، نقوش و تکنیک‌های به کار رفته در قاشق‌ها را مورد ارزیابی قرار دهد و به صورت توصیفی ویژگی‌های نقوش و تکنیک‌های هر کدام از قاشق‌ها را تجزیه و تحلیل و در نهایت در جدولی کلی با یکدیگر مقایسه نماید.

پیشینه تحقیق

امرائی (۱۳۹۱) و آرتور اپهام پوپ (۱۳۸۷) به منشأ پیدایش و سابقه‌ی تاریخی منبت در جهان و ایران پرداخته‌اند و از ظرافت و برازندگی قاشق‌های شربت خوری سخن به میان آورده‌اند. رستمی‌پور (۱۳۹۴)، شیخی و همکاران (۱۳۹۰) به منبت‌کاری و ویژگی‌های منبت در مناطق مختلف پرداخته‌اند و اصیل بودن نقش مایه‌ها را در جایگاهی والا نشان می‌دهند. جانسون (۱۳۷۶)، به ابزارهای منبت‌کاری و چوب‌شناسی و روش‌های پرداخت چوب و کاربردشان در زندگی سخن گفته است. در پژوهش حاضر به بررسی مجموعه قاشق‌های چوبی در قرن ۱۴ موزه هنرهای تزئینی اصفهان پرداخته می‌شود و مواردی همچون شیوه ساخت، نقوش و تکنیک‌های به کار رفته در مجموعه قاشق‌های چوبی بررسی می‌گردد که تا کنون مورد بررسی قرار نگرفته است.

۲- روش تحقیق

با توجه به مطالعه پژوهش‌های پیشین انجام گرفته چنین بر می‌آید که تاکنون پژوهشی در رابطه با بررسی مجموعه قاشق‌های چوبی قرن ۱۴ هجری قمری در موزه هنرهای تزئینی اصفهان انجام نگرفته است. پژوهش حاضر با استفاده از روش توصیفی-تحلیلی و با مطالعات کتابخانه‌ای و میدانی و گردآوری اطلاعات اولیه مربوط به شناسایی قاشق‌ها به صورت مشاهده مستقیم و فیش برداری در زمینه شیوه ساخت، نقوش و تکنیک‌های به کار رفته در قاشق‌های چوبی انجام پذیرفته است.

۳- منبت

کلمه منبت عبارت از کنده‌کاری و برجسته‌کاری روی چوب بر طبق طرح‌ها و نقوش موردنظر است و منبت کار کسی است که روی چوب عمل کنده‌کاری را انجام می‌دهد. آغاز تاریخ منبت را می‌توان به زمانی که انسان برای اولین بار با ابزارهای تیز و بُرنده آشنا و چوب را تراش داده است نسبت داد. منبت‌کاری در ایران پیشینه‌ای بسیار طولانی دارد و یادگاری از دوران گذشته می‌باشد. شاید بتوان گفت که تاریخ منبت‌کاری در ایران به زمانی می‌رسد که ایرانیان با مصرف چوب آشنا شده و در واقع

منبت کاری را نمی توان جدا از تاریخ استفاده چوب دانست و برای رسیدن به مراحل تکامل فعلی راهی بس طولانی را پیموده است. آنچه که از تحقیق و یافته های دانشمندان باستان شناسی و مورخان می توان فهمید، این است که استفاده از چوب در ایران به دوران عصر حجر مربوط می شود. مورخین، کنده کاری بر روی چوب را یکی از ارزشمندترین هنرهای سنتی ایران باستان، به ویژه از زمان استیلای عرب می دانند. در میان آثار سنگی شوش و تخت جمشید پاره های کنده کاری روی چوب نیز دیده می شود (جانسون، ۱۳۶۶: ۹). از ظهور سلجوقیان تدریجاً کنده کاری روی چوب مرسوم شد که یافته ها نشان می دهد تزئین چوب با گل و بوته های برجسته و فرورفته (شبه به منبت امروزی) رواج داشته است (طوجی، ۱۳۸۰: ۷). در زمان تیموریان این هنر به روش دوره های قبل و مغول ادامه داشته و انواع ضریح ها و منبرهای منبت کاری شده ساخته می شده است که نمونه های چندی از آن ها هنوز برجای مانده است. اما اوج هنر منبت کاری در دوره صفویان بوده است و آثار این دوره به صورت درها، منبرها، رحل های قرآن، ستون های چوبی اتاق، دسته خنجر، قاشق چمچه های دوغ خوری و شربت خوری در اصفهان فراوان یافت می شود. هنر زیبای منبت در دوره زند و قاجار از رونق افتاد و ساختن اشیای کوچکتری مثل رحل و قاب آینه، به جای درهای منبت و قطعات بزرگ متداول شد. منبت کاری در عصر حاضر، همچون صنایع دستی دیگر، با استفاده از طرح های اصیل ایرانی که شامل اسلیمی ها، ختایی، گل و بوته، گل و مرغ و ... می باشد، در گوشه و کنار کشور، بخصوص در شهرهای گلپایگان و آباءه، اصفهان، شیراز، تهران به حیات خود ادامه می دهد (جانسون، ۱۳۶۶: ۹). مهمترین ماده ای که روی آن منبت کاری می کنند چوب است. چوب مناسب برای کنده کاری و منبت کاری باید از نظر شکل ظاهری (نقش و رنگ) بدون گره و محکم باشد و دارای بافتی ریز و منسجم باشد (ستاری، ۱۳۶۸: ۹). برای اجرای منبت کاری مهمترین چیزی که در نظر گرفته می شود، خواص فنی چوبهاست که باید از نظر فشردگی الیاف، شکل الیاف، طول الیاف، قابلیت پرداخت خوب مناسب باشند. از نظر خواص ظاهری برای منبت کاری باید از چوبهایی استفاده شود که رنگ و نقش جذابی داشته باشند (رستمی، ۱۳۹۲: ۱۴۲-۱۴۱). برای ساختن ظروف چوبی مخصوص غذا، از انتخاب چوبهایی که در تماس با آب و غذاها، طعم یا بوی مخصوص می گیرند باید اجتناب کرد. مهمترین گونه های چوب مصرفی در منبت کاری عبارتند از: آبنوس، شمشاد، گلابی، نارنج، عناب، فوفل، گردو که برای منبت کاری های ظریف و به خاطر زیبایی طبیعی شان در ساختن ظروف به کار می روند (جانسون، ۱۳۶۶: ۹).

۴- موزه هنرهای تزئینی اصفهان

«موزه هنرهای تزئینی اصفهان در عمارت رکیب خانه، یکی از عمارت هایی که در بافت قدیمی و مرکز شهر اصفهان و نزدیک بناهای مشهوری همچون «تالار اشرف»، «کاخ چهلستون»، «عالی قاپو» و «توحید خانه» قرار دارد. در اوایل قرن یازدهم هـ ق حدود ۴۰۰ سال پیش مقارن با سلطنت شاه عباس اول، احداث و برای نگهداری لوازم سوارکاری و یراق آلات و مرکب های سلطنتی مورد استفاده قرار می گرفت. عمارت رکیب خانه با انقراض حکومت صفویه متروک شد و بعدها در دوران قاجار به دستور میرزا ظل السلطان (فرزند ناصرالدین شاه قاجار) پس از انجام الحاقات و تعمیراتی به سبک و سیاق روز، به عنوان اندرونی اختصاصی «ظل السلطان» مورد استفاده قرار گرفت. در دوران پهلوی این ساختمان به اداره آمار و ثبت احوال اختصاص یافت و بار دیگر تغییراتی خصوصاً در جبهه غربی آن صورت گرفت. در سالهای پس از پیروزی انقلاب اسلامی، پیرو مصوبات شورای عالی شهرسازی و معماری ایران، سازمان میراث فرهنگی کشور درصدد برآمد تا عمارت تاریخی «رکیب خانه» را مرمت و بازسازی نماید و از آن به عنوان یک مجموعه فرهنگی استفاده کند، لذا با صرف بیش از دو سال وقت و هزینه قریب به یک میلیارد ریال و با انتقال حدود چهار هزار اثر فرهنگی- هنری از موزه هنرهای تزئینی سابق تهران و سایر موزه های سازمان با تاییدات خداوند «موزه هنرهای تزئینی ایران» در ۲۹ مردادماه ۱۳۷۵ شمسی گشایش یافت و رسماً فعالیت خود را آغاز کرد. این موزه هفت بخش را شامل می شود: خط و کتابت، آثار لاکه و روغنی، دست بافته ها و رودوزی های سنتی، نگارگری، آثار فلزی، آثار چوبی، بخش آبگینه» (www.isfahan.ir).

تصویر شماره ۱: نمایی از موزه هنرهای تزئینی اصفهان. (منبع نگارندگان)

۵- قاشق چوبی

قاشق گمان می‌رود که از لفظ قاشمق به معنی خاریدن، خراشیدن و تراشیدن گرفته شده است. ظرف کوچک فلزی یا چوبی که دنباله دارد و در نقل مکان غذا و خوردن آن استعمال می‌شود (دهخدا، ۱۳۷۷: ۱۷۳۳۹). «قاشق چوبی یا کمچه نوعی از قاشق است که از چوب ساخته می‌شود و کاربرد آن عموماً در صرف غذا و خوراکی می‌باشد. پیشینه ساخت قاشق چوبی احتمالاً به ۲۵۰ سال قبل از میلاد توسط سلتی‌های بریتانیا بازمی‌گردد که در کاوش‌های باستان‌شناسی در گلاستونبری مواردی از آن‌ها بدست آمده‌است. هنوز هم برای خوردن برخی غذاها مانند سوپ به کار می‌رود. فایده دیگری که برای قاشق چوبی عنوان کرده‌اند، این است که برخلاف قاشق‌های فلزی این نوع قاشق حرارت بالا را انتقال نمی‌دهد» (dictionary.abadis.ir). همانطور که اشاره شد، قاشق‌های موجود در موزه هنرهای تزئینی اصفهان ۸ قطعه است که بر روی چوب‌های مختلف در اندازه‌های متفاوت ساخته شده و از نوع منبت (کنده‌کاری) می‌باشند که می‌توان بر اساس روش مشاهده این نمونه‌ها را چنین تقسیم بندی کرد:

۱. شیوه ساخت قاشق‌ها از نظر میزان برجستگی
۲. نقوش موجود در دسته قاشق‌ها
۳. تکنیک‌های به کار رفته در دسته قاشق‌ها

۶- شیوه ساخت

منظور از میزان برجستگی در هنر منبت نسبت به برجستگی بُعد سوم (عمق یا ارتفاع) اثر منبت‌کاری شده به سطح نقوش است که باعث ایجاد تفاوت‌هایی در شکل و فرم اثر منبت‌کاری می‌شود. این شکل‌ها عبارتند از: ۱- حکاکی ۲- برجسته نمایی

۶-۱- حکاکی

ساده ترین روشها در هنر منبت، حکاکی است که با ایجاد شیار بر سطح چوب به وجود می آید و ویژگی اصلی آن این است که متن اثر هیچ گونه برجستگی نسبت به زمینه پیدا نمی کند. بلکه طرح به واسطه شیارهای ایجاد شده و از زمینه جدا می گردد. چنانچه طرح به صورت خطی باشد به وسیله مغار خطوط طرح را گود کرده و نقش به صورت حکاکی شده جلوه گر می شود. در این روش کنده کاری به صورت مثلثی مسطح یا خطی انجام می گیرد (امرائی، ۱۳۹۱: ۱۲۶). از مجموعه قاشق های موزه شیوه ساخت دسته قاشق های شماره ۱ و ۲ به شیوه حکاکی و به صورت خطی می باشد که بوسیله مغار خطوط طرح را گود کرده و از روش کنده کاری به صورت مثلثی مسطح یا خطی استفاده شده و نقوش هندسی بر روی قاشق ها ایجاد کرده است. وجود چند ضلعی های منظم بر روی دسته با تزیینات بسیار ساده هندسی حاکمی از شیوه کنده کاری با عمق کم است.

ت ۱- قاشق حکاکی شده- ۱۷cm، موزه هنر های تزئینی اصفهان (منبع: نگارندگان)

ت ۲- قاشق حکاکی شده- ۳۵cm، موزه هنر های تزئینی اصفهان (منبع: نگارندگان)

۶-۲-۲-۶-۲-۶ برجسته نمایی

برجسته نمایی چهار زیرشاخه دارد که شامل ۱- کم برجسته (رولیف) ۲- نقش برجسته (بارولیف) ۳- تمام برجسته (ارولیف) ۴- حجم

۱-۲-۶-۲-۶-۲-۶ کم برجسته

در این شیوه نقوش منبت کاری شده برجستگی کمی دارند و با توجه به فرم و میزان برجستگی آن می توان گفت نسبت اندازه بعد سوم (عمق یا ارتفاع) نقوش بر دو بعد دیگر (سطح) کم است، از این رو آن را با عنوان منبت با پرداخت مقعر بسیار کم و ملایم که عمق زمینه اثر تا ۱/۵ میلی متر باشد در قالب شیوه نیش (برجستگی خفیف) معرفی می کنند که در دوران قاجار رواج یافته است.

۲-۲-۶-۲-۶-۲-۶ نقش برجسته

در این شیوه منبت زمینه را به مقدار بیشتری نسبت به شیوه کم برجسته گود می کنند به گونه ای که نقوش اثر برجستگی بیشتری دارد.

۳-۲-۶- تمام برجسته

در منبت تمام برجسته نقش و طرح مقدار بسیار اندکی با زمینه اتصال دارد و تلاش هنرمند در خالی کردن زمینه و گاهی استحکام بخشیدن و بالابردن مقاومت اثر است.

۷- حجم

در این روش دیگر زمینه ای وجود ندارد و حجمی کاملاً سه بعدی مشاهده می شود. با توجه به تحلیل های صورت گرفته از ۸ قاشق چوبی موجود در موزه فرم و میزان برجستگی نقوش حکاکی شده بر روی قاشق ها از نظر ارتفاع بر سطح زمینه به شیوه کم برجسته می باشد که در این شیوه منبت با پرداخت مقعر بسیار کم به وسیله مغار انجام می گیرد. نقوش به کار رفته در دسته قاشق های تصاویر ۳، ۴ و ۵ با کنده کاریهای سطحی و به شیوه کم برجسته در گل های چندتایی و برگ و پرندگانی همچون سیمرغ و طاووس و گل نیلوفر کار شده است.

ت ۳- قاشق با شیوه ساخت کم برجسته - ۴۱/۵ CM، موزه هنر های تزئینی اصفهان (منبع: نگارندگان)

ت ۴- قاشق با شیوه ساخت کم برجسته - ۱۰ CM، موزه هنر های تزئینی اصفهان (منبع: نگارندگان)

ت ۵- قاشق با شیوه ساخت کم برجسته - ۲۱/۵ CM، موزه هنر های تزئینی اصفهان (منبع: نگارندگان)

۸- نقش

نقوش به کار رفته در قاشق های چوبی موجود در موزه هنرهای تزئینی اصفهان عبارتند از نقوش هندسی و گیاهی که خود به دسته های متفاوتی تقسیم می شوند که به شرح آنها پرداخته می شود.

۸-۱- اسلیمی

برخی معتقدند که سرمنشأ نقوش اسلیمی از خط کوفی است و از آن الهام گرفته شده است. اسلیمی در هنرهای تزئینی به نقوشی اطلاق می شود که پیچک های گوناگون داشت. در حقیقت درختی بود با شاخه های پیچان و در هم تافته و برگ های درهم آمیخته با فاصله های معین و یک دست. مایه اصلی اسلیمی، طبیعت بود. از ویژگی های عمده اسلیمی یک شاخه کشیده بود که مرتب زاد و ولد می کرد و شبکه ای از شاخه ها و ساقه های فرعی، برگدار و متوازن را به وجود می آورد و با چسبیدن به ساقه اصلی تکثیر می یافت. اسلیمی ها از نظر نقش دارای انواع و اجزای متنوعی هستند. شکل ظاهری اسلیمی ها و شباهت آن ها به بعضی از جانوران، موجب نامگذاری آن ها شده است. طبقه بندی اسلیمی ها از نظر نوع آن عبارتند از: ۱- اسلیمی ساده ۲- اسلیمی خرطومی ۳- اسلیمی دهن اژدری ۴- اسلیمی پیچک ۵- اسلیمی ماری .

شکل اسلیمی معمولاً چند عنصر وجود دارد که در حقیقت ساقه اصلی اسلیمی را تشکیل می دهند: ۱- بته جقه ۲- سر اسلیمی ۳- چنگ و گره ۴- نشان. بته جقه تکرار دو دایره است درون یک دایره بزرگ. انتخاب یکی از دو دایره و ترکیب آن با زاویه دایره بزرگتر بته جقه را پدید می آورد. در انتهای اسلیمی عنصری به عنوان سر اسلیمی قرار می گیرد که تزئین اسلیمی را بیشتر می کند. گره یا بند کمربند یا بستی است میان دو اسلیمی مکرر که موقع ادامه و گردش اسلیمی آن را از یکنواختی به در می آورد، اما چنگ در اندازه بزرگتر از گره و متناسب با اندازه اسلیمی ایجاد می شود. محل اختفایی که شروع ساقه ها را پنهان می سازد در نقوش اسلیمی نشان نام دارد. از آنجا که تکرار و تداوم در نقوش اسلیمی جزو اصول محسوب می شد، از این رو هنرمند مواظب بود تا این تکرار و تداوم ملال انگیز نشود و در جای خود طرحی نو در اندازد و این ابتکارها و نوآوری ها بود که کار هنرمند را بدیع از آب درمی آورد و بر جذابیت کار او می افزود (آژند، ۱۳۹۳: ۶۷). کاربرد نقوش اسلیمی ساده را بر روی دسته قاشق های تصاویر ۳، ۵ و ۶ میتوان مشاهده کرد که در تصویر شماره ۳ و ۵ نقوش برگ و گل های خورشیدی به همراه تزئینات اسلیمی بر روی دسته به وسیله مغار کار شده است. همچنین فرم دسته قاشق تصویر ۶ اسلیمی دهن اژدری و از نظر نوع، اسلیمی پیچک دار بر روی همین دسته قاشق کنده کاری شده است. از جمله اشکال اسلیمی می توان بته جقه مزدوج به همراه سر بند اسلیمی را بر روی دسته قاشق تصویر ۷ مشاهده کرد. کاربرد این قاشق ها در شربت خوری و هر ۳ قاشق ساخته شده از چوب گلابی می باشد.

ت ۶- قاشق با نقوش اسلیمی پیچک دار و دهن اژدری- ۲۶ cm، موزه هنر های تزئینی اصفهان (منبع: نگارندگان)

ت ۷- قاشق با سر بند اسلیمی و بته جقه مزدوج - ۲۷ cm، موزه هنر های تزئینی اصفهان (منبع: نگارندگان)

۸-۲- ختایی

در سده هشتم هجری اصل ختایی در هنر کتاب‌آرایی ایران وارد شده است و هنرمندان ایرانی ختایی را با الهام از نقش‌مایه‌های چینی بر روی ظروف چینی به کار گرفتند. با ورود مغولان به سرزمین ایران، نقش‌مایه‌های ختایی روی ظروف چینی برای هنرمندان ایرانی شناخته شده است. نقش‌مایه‌های ختایی از سه نقش گل خشخاش، گل عناب و گل نیلوفر تشکیل شده بود. اصل ختایی از دوره شاه عباس اول به بعد با عنوان گل‌های شاه عباسی در قالیبافی به کار رفت. ختایی طرحی است استلیزه و تجربیدی که از طبیعت گرفته شده، ولی عین طبیعت نیست. از گل‌ها و غنچه‌ها و برگ‌ها و بندهای آنها الهام می‌گیرد و میان آنها وحدتی ایجاد می‌کند. در طرح‌های ختایی تمام ساقه‌ها و برگ‌ها و غنچه‌ها با گل اصلی متناسب هستند و در وحدت کامل با آن قرار دارند و این نقش‌مایه‌ها همان است که از مکتب اصفهان به بعد به گل‌های شاه عباسی معروف شدند. کاربرد نقش‌مایه ختایی در دوره صفوی به اوج کمال خود می‌رسد (آژند، ۱۳۹۳: ۹۷). از نمونه نقش‌مایه‌های ختایی همچون گل‌های چند پر، نیلوفر، خورشیدی، درخت سرو و پرندگانی همچون طاووس و سیمرغ کار شده بر روی دسته قاشق‌های تصاویر ۳، ۴، ۵ و ۷ می‌توان مشاهده کرد که تمامی نقوش ختایی به کار رفته بر روی دسته‌ها الهام گرفته از طبیعت می‌باشند. همچنین کاربرد این قاشق‌ها در شربت‌خوری و ساخته شده از چوب گلابی می‌باشند.

۸-۳- خطوط اسلامی (نسخ)

پیدایش خط نسخ ثمره نخستین تلاش‌هایی است که در جهت ساده خوانی و توجه به زیبایی‌های «کتابت» انجام گرفته (اسماعیلی، ۱۳۷۳: ۵۸). ابن مقوله بیضایی خط نسخ را با الهام از خط کوفی پدید آورد. خط نسخ به دلیل آسانی در خواندن و نوشتن به تدریج جای خط کوفی را در نگارش‌ها گرفت که می‌توان از آن به عنوان یکی از خطوط تزئینی به کار رفته در مجموعه آثار چوبی موزه هنرهای تزئینی اصفهان یاد کرد (آیت‌اللهی و همکاران، ۱۳۹۲: ۵۶). خط نسخ که یکی از اقلام سته می‌باشد از روحانیتی خاص برخوردار است و از قدیم‌الایام به شرافت کتابت قرآن کریم و ادعیه و احادیث مفتخر بوده، خط نسخ هنوز هم در میان مردم به خط قرآنی مشهور و معروف است، آن را باید ساده‌ترین و بی‌پیرایه‌ترین خطوط اسلامی دانست، زیرا تنها خطی است که کتابت و قرائت آن از هر گونه اشکال و شک و شبهه و از پیچ و خم‌های مشکل‌آفرین به دور است و به هیچ وجه در آن اشتباه و غلط نویسی نیست (اسماعیلی، ۱۳۷۳: ۶۰). از بین ۸ قاشق موجود، بر روی دسته قاشق تصویر ۷ عبارتی نوشته شده با خط نسخ به همراه تزئینات مشاهده می‌شود.

۸-۴- هندسی

از میان هنرهای تجسمی اسلامی نقش‌های هندسی اهمیتی یافته و پایه‌ای برای پیدایش نقش‌های دلکش و دلاویز اسلیمی گشته است. در هنر اسلامی این «اشکال هندسی مقدس» گسترده می‌شوند و دارای ضابطه‌ای منطقی می‌گردند و به کمال

می گرایند. پایه این شکل‌های هندسی بر دوایر است که تصویری است از کمال و چون متساویا تقسیم می شود سبب پیدایش چند ضلعیهای منظمی می گردد که رفته رفته به شکل ستاره های منظم و خوش نما در می آیند و در هنرهای تزئینی، خوشنویسی، معماری، کنده کاری با کاربردهای فراوانی دیده می شود (عصام السعید و همکاران، ۱۳۷۶: ۱۱). نقشهای بسیار ساده هندسی با لبه های کنگره ای و چند ضلعی های منظم به صورت کندی کاری هایی با عمق کم توسط مغار را میتوان بر روی دسته قاشق های تصاویر ۱، ۲، ۳ و ۸ مشاهده کرد. از ویژگیهای بارز این قاشقها با نقوش هندسی اینست که قاشق تصاویر ۱، ۲ و ۳ از چوب گلابی و قاشق تصویر ۸ از چوب فوفل ساخته شده اند و همچنین کاربرد قاشق های تصاویر ۲ و ۳ در شربت خوری و قاشق تصویر ۱ در غذاخوری و قاشق تصویر ۸ در دوغ خوری می باشد. از نظر فرم دسته، به غیر از تصویر شماره ۶ تمام قاشق ها دارای فرم هندسی از قبیل لوزی، مستطیل، دایره، مثلث (کوتاه، بلند، باریک و پهن) می باشند.

ت ۸- قاشق با نقوش هندسی - ۴۶ CM، موزه هنر های تزئینی اصفهان (منبع: نگارندگان)

۹- تکنیک‌ها

تکنیک هایی که در قاشق های موزه ی هنرهای تزئینی اصفهان به کار رفته است عبارتند از منبت، منبت چاقویی، مشبک، منبت مشبک و حکاکی که در زیر به آنها پرداخته می شود.

۹-۱- منبت مشبک

مشبک از شبکه شبکه و خانه خانه گرفته شده است و به ایجاد روزنه و سوراخ متعدد در هر چیز یا اثری اطلاق می شود که فاصله بین آنها به واسطه خطوط صاف یا گردان به هم می پیوندند و از ترکیب این دو هنر، یعنی هنر مشبک و هنر منبت، هنر مشبک منبت به وجود می آید (امرائی، ۱۳۹۱: ۱۴۵). از نمونه های بارز شیوه اجرای این تکنیک میتوان به قاشق های تصاویر ۳، ۴ و ۵ که با تکنیک منبت مشبک و قاشق های تصاویر ۶، ۷، ۸ با تکنیک مشبک ساخته شده اند اشاره کرد که برای اجرای این شیوه منبت که با شبکه بری همراه است، ابتدا طرح را بر روی دسته قاشق ها منتقل می کنند سپس برخی زمینه های طرح را بریده و خارج می کنند تا کار به صورت مشبک ظاهر شود، آن گاه بر روی قسمت های برجسته متن شروع به کندی کاری با مغار می نمایند.

۹-۲- منبت چاقویی (قلم)

از آنجا که در این شیوه از منبت از وسایل ظریفی چون قلم و چاقو استفاده می شود به آن «منبت قلم» یا «منبت چاقویی» اطلاق می شود. این نوع از منبت در مواردی چنان ظرافتی دارد که گویی با ابزاری ظریف در حد سوزن انجام گرفته است، از این رو به آن منبت سوزنی نیز می گویند. منبت کاران این سبک برای تزئین و ساخت وسایل زینتی و کاربردی بیشتر

از شیوه مشبک منبت و منبت استفاده می کنند. این شیوه در ساخت و تزئین آثاری چون قالب فلماکار، قاب، تابلو، جعبه، عصا، ظروف و قاشق های چوبی، صفحه و مهره شطرنج و آثار ظریف دیگر فراوان به کار می رود. در این رشته از هنرهای چوبی بیشتر از چوبهای گلابی، شمشاد، گردو، فوفل و عناب بهره می گیرند. در اجرای این شیوه از منبت از روش های متفاوت منبت، مشبک منبت و معرق منبت استفاده می شود و قابلیت آن را دارد که تمام فرمها از جمله حکاکی، کم برجسته، نیم برجسته، نقش برجسته، تمام برجسته، حجم و گود در آن اجرا شود که سنتی ترین و اصیل ترین شیوه منبت کاری در ایران به شمار می رود (امرائی، ۱۳۹۱: ۱۵۵). تکنیک به کار رفته در دسته قاشق های تصاویر ۲، ۳، ۵، ۶ و منبت چاقویی (قلم) می باشد. همچنین از شیوه منبت قلم برای ساخت فرم سر تمام قاشق های چوبی استفاده شده است. از ویژگیهای مهم فرم سر تمام قاشق ها با شیوه منبت قلم اینست که دارای اشکالی به شکل برگ و کشکولی با کنده کاری هایی عمیق و گنجایشی به اندازه یک فنجان و به نازکی پوست تخم مرغ و باریک همچون کاغذ هستند که کاربردشان در شربت خوری، دوغ خوری و غذاخوری می باشند. جدول شماره ۱، جزئیات نمونه های مورد بررسی را نشان می دهد که در آن مواردی همچون نقوش، تکنیک و شیوه ساخت، فرم دسته و سر قاشق ها، رنگ، اندازه و کاربرد آنها را دربر می گیرد.

جدول شماره ۱: مشخصات و ویژگیهای قاشق های چوبی (منبع نگارندگان)

ردیف	نمونه ها	نقوش	تکنیک	فرم دسته قاشق	فرم سرقاشقی	رنگ	اندازه	کاربرد	توضیحات
۱		اسلیمی، ختایی، گل چندپر، طاووس، سیمرغ، هندسی، درخت سرو	منبت مشبک، منبت قلم، کم برجسته	لوزی پهن کشیده	برگ با عمق زیاد	قهوه ای روشن	۴/۵	شربت خوری	سرقاشق به شکل برگ کشیده با عمق زیاد و دسته لوزی شکل شیوه اجرای آن منبت مشبک، منبت قلم، نقوش به کار رفته اسلیمی، ختایی، گل های چندپر (خورشیدی) نیلوفر، نقوش هندسی ساده و پرند به شکل طاووس و سیمرغ و درخت سرو می باشد. کنده کاری هایی به صورت مورب، ساخته شده از چوب گلابی، دارای طول و درازای ۴۱/۵ سانتیمتر با گنجایش به اندازه یک فنجان و به نازکی پوست تخم مرغ و باریک همچون کاغذ و تقریباً شفاف و بسیار انعطاف پذیر می باشد.
۲		ختایی، بته جقه، مزدوج، سر بند اسلیمی	مشبک	درخت، اسلیمی، کوتاه	برگ با عمق زیاد	گل بهمی	۲۷	شربت خوری	سر قاشق به شکل برگ با عمق زیاد و دسته ای به شکل درخت اسلیمی کوتاه و شیوه اجرای آن مشبک، نقوش به کار رفته اسلیمی، بته جقه مزدوج، وجود خط نسخ بر روی بته جقه ها، ساخته شده از چوب گلابی دارای طول و درازای ۲۷ سانتیمتر با گنجایش به اندازه یک فنجان و به نازکی پوست تخم مرغ و باریک همچون کاغذ می باشد.

سر قاشق به شکل تخم مرغ با عمق کم و دسته باریک مستطیل شکل و کوتاه، شیوه اجرای آن منبت قلم، فاقد نقوش اسلیمی و ختایی، دارای کنده‌کاریهایی به صورت نیم دایره و تزئینات بسیار ساده هندسی، ساخته شده از چوب گلابی و دارای طول و درازای ۱۷ سانتیمتر و به نازکی پوست تخم مرغ و باریک همچون کاغذ می باشد.	غذا خوری	۱۷	گل بهی	تخم مرغی عمق کم	مستطیل کوتاه باریک	منبت قلم حکاکی	هندسی ساده		۴
سر قاشق به شکل گل ۸ پر با عمق زیاد و دسته ای کوتاه به شکل مستطیل و برگ با نقوش ختایی، پرنده به شکل طاووس، شیوه اجرای آن منبت مشبک با کنده‌کاریهای سطحی ساخته شده از چوب گلابی، دارای طول و درازای ۱۰ سانتیمتر، با گنجایش به اندازه یک فنجان و به نازکی پوست تخم مرغ و باریک همچون کاغذ می باشد.	دوغ خوری	۱۰	گل بهی	گل ۸ پر لبه کنگره دار عمق زیاد	مستطیل کوتاه	منبت مشبک کم برجسته	ختایی گیاهی طاووس		۴
سر قاشق به شکل برگ با عمق زیاد و دسته لوزی شکل، شیوه اجرای آن منبت مشبک و منبت قلم، نقوش به کار رفته اسلیمی ختایی، پرنده به شکل طاووس گل‌های چندپر، نقوش ساده هندسی با کنده‌کاریهایی به صورت نیم دایره. ساخته شده از چوب گلابی، دارای طول و درازای ۲۱/۵ سانتیمتر با گنجایش به اندازه یک کاغذ می فنجان و به نازکی پوست تخم مرغ و باریک همچون کاغذ می باشد.	شربت خوری	۲۱/۵	گل بهی	برگ با عمق زیاد	لوزی باریک کشیده	منبت مشبک، منبت قلم، کم برجسته	اسلیمی، ختایی، طاووس، گل چندپر هندسی ساده		۵
سر قاشق به شکل برگ با عمق زیاد و دسته‌ای با اشکال دایره و مثلث کشیده باریک همچون شمشیر، شیوه اجرای آن مشبک، نقوش به کار رفته هندسی ساده با لبه های کنگره ای، ساخته شده از چوب فوفل دارای طول و درازای ۴۰ سانتیمتر با گنجایش به اندازه یک فنجان و به نازکی پوست تخم مرغ و باریک همچون کاغذ می باشد.	دوغ خوری	۴۶	قهوه ای سوخته	برگ عمق زیاد	مثلث باریک کشیده دایره	مشبک	هندسی ساده		۶

<p>سر قاشق به شکل کشکول با عمق زیاد و دسته حلزونی شکل (بنداسلیمی) ، شیوه اجرای آن منبت قلم به همراه پیچک های اسلیمی کار شده بر روی دسته، ساخته شده از چوب گلابی، دارای طول و درازای ۲۶ سانتیمتر با گنجایش به اندازه یک فنجان و به نازکی پوست تخم مرغ و باریک همچون کاغذ می باشد.</p>	شربت خوری	۲۶	قهوه ای روشن	کشکولی عمق زیاد	بنداسلیمی دهن اژدری ساده	منبت قلم حکاکی	اسلیمی پیچک دار		۷
<p>سر قاشق به شکل برگ کشیده با عمق کم با دسته ای مستطیل شکل، شیوه اجرای آن منبت قلم به همراه نقوش ساده هندسی، دایره های ۸ ضلعی و کنگره های نیم دایره ای شکل، ساخته شده از چوب گلابی و دارای طول و درازای ۳۵ سانتیمتر با گنجایش کم و به نازکی پوست تخم مرغ و باریک همچون کاغذ می باشد.</p>	شربت خوری	۳۵	قهوه ای روشن	برگ عمق کم	مستطیل باریک پهن	منبت قلم حکاکی	هندسی ساده		۸

۱۰- نتیجه گیری

منبت کاری از جمله رشته های هنری است که در آن قسمت هایی از چوب مورد نظر براساس طرح اولیه تراش خورده و به یک نقش برجسته تبدیل می شود. طرح مورد نظر و چگونگی تراش چوب بستگی به شیوه هنرمند و یا سبک رایج زمان دارد. ویژگیهای اجرایی هنر منبت هنرمند را قادر می سازد تا بتواند متناسب با خواص ساختاری چوب ها نقش مورد نظر را که حاوی ویژگیهای زیبا شناختی و مضامین اعتقادی مورد نظر است بر روی آثار پیاده نماید و آن را به متن زندگی وارد کند. قاشق های چوبی موجود در موزه هنرهای تزئینی اصفهان نمونه بارزی از کنده کاری و منبت کاری قرن ۱۴ هجری قمری می باشد. این قاشق ها بر روی چوب های مختلفی به علت داشتن بافت ظریف و زیبایی از جمله چوب گلابی و فوفل در اندازه های متفاوت با رنگ های مختلف اجرا شده اند. یافته های حاصل از پژوهش نشان می دهد که وجود نقش های مختلف از جمله اسلیمی ساده، پیچک دار، دهن اژدری، بته جقه مزدوج و گلپای ختایی چند پر و پرندگانی همچون سیمرغ و طاووس، نقوش هندسی ساده و حتی خطوط نسخ بر روی مجموعه قاشق های چوبی موجود در موزه کم و بیش به کار رفته است و از مجموعه هشت قاشق چوبی موجود در موزه اغلب قاشق ها دارای نقوش گیاهی هستند. تکنیک های بکار رفته در ساخت دسته قاشق ها به شیوه منبت مشبک و به شیوه کم برجسته و همچنین فرم سر بیشتر قاشق ها به شیوه منبت قلم کار شده و دارای شکل برگ با عمق زیاد با گنجایشی به اندازه یک فنجان و به نازکی پوست تخم مرغ و باریک همچون کاغذ می باشند که بیشترین کاربرد را در شربت خوری و دوغ خوری داشته اند.

منابع و مأخذ

- [3] آرند، ی. هفت اصل تزئینی هنر ایران، انتشارات پیکره، 1393.
- [4] اسماعیلی، ع. خودآموز خوشنویسی، انتشارات آستان قدس رضوی، 1373.
- [5] السعید، ع.، پارمان، ع. نقش های هندسی در هنر اسلامی، انتشارات صدا و سیما، 1376.
- [6] امرائی، م. هنر منبت، انتشارات سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی، 1391.

**National Conference on Architecture, Civil Engineering,
Urban Development and Horizons of Islamic Art
in the Second Step Statement of the Revolution**

Tabriz Islamic Art University / 26 November. 2020

- [7] آیت اللهی، م.، اسفندیاری، آ.، آمینی، ر. فرهنگ و هنر دوره اول متوسطه، شرکت چاپ و نشر کتاب‌های درسی ایران «سهامی خاص»، 1392.
- [8] پوپ، آ. سیری در هنر ایران، انتشارات علمی و فرهنگی، 1378.
- [9] جانسون، ج. منبت کاری، روش‌ها و طرح‌ها، انتشارات فنی ایران، 1376.
- [10] دهخدا، ع. لغت‌نامه دهخدا، مؤسسه انتشارات و چاپ دانشگاه تهران، 1377.
- [11] رستمی‌پور، م. بررسی جنبه‌های زیباشناختی منبت در شهرستان آباده. همایش ملی فرهنگ، گردشگری و هویت شهری، تهران، مؤسسه مهراندیشان ارفع، 1394.
- [12] ستاری، م. منبت کاری، انتشارات امیرکبیر، 1368.
- [13] شیخی، ع.، سامانیان، ص.، آشوری، م. مطالعه تطبیقی هنر منبت معاصر در مراکز مهم منبت کاری ایران، مطالعات تطبیقی هنر، 1391.
- [14] یآوری، ح. آشنایی با چوب و هنرهای مرتبط با آن، انتشارات سوره مهر، 1391.

URL 1: <http://www.Isfahan.ir> (access date: 2019/5/30) 19:47

URL 2: <http://dictionary.abadis.ir> (access date: 2019/5/30) 22:15

Abstract

Artistic wood carving includes engraving and wood carving based on the designs and motifs, and is one of the most delicate craftsmanship that is a combination of art and bored artists. This handmade art symbolizes the feeling, perception, thought and creativity of artists who create valuable products with the taste and taste of cheap and simple raw materials. Carving and carving is one of the methods used in the manufacture of fine and small objects such as spoons, and prominent examples are the ornamentation of museums. This research begins with the study of wood carving and carving on small objects. Among Isfahan's Museum of Fine Arts, there are 8 spoons with different roles and colors for the researcher to examine the collection of 14th century wooden spoons in the Museum of Fine Arts. This research is a descriptive-analytical study with library and field studies and gathering information on spoon identification through direct observation and seeks to understand the motifs and techniques and method of spoon collection. The research also seeks to answer the following question: What is the method of construction, motifs and techniques used in the spoon collection? The results show that there are different roles and techniques of different types of carvings such as lattice carving, pen carving, engraving, etc. on wooden spoons in the museum. The research findings show that the wooden spoons of the Museum of Decorative Arts are in a grid-like

National Conference on Architecture, Civil Engineering,
Urban Development and Horizons of Islamic Art
in the Second Step Statement of the Revolution
Tabriz Islamic Art University / 26 November. 2020

style and have floral designs.

Keywords: wood carving, decorative wood, decorative arts museum, Isfahan

**National Conference on Architecture, Civil Engineering,
Urban Development and Horizons of Islamic Art
in the Second Step Statement of the Revolution**

Tabriz Islamic Art University / 26 November. 2020

Islamic Azad University, Najaf Abad Branch
College of Arts and Architecture

**A review of the collection of 14th-century wooden spoons in the Museum of Decorative
Arts of Isfahan**

Somayeh Nourmohammad
Student of Art Research

Supervisor: Mrs. Zahra Fanayi
Adaptive Studies (2)

Spring 2019

۲- ارسال مقالات

کلیه مقالات کامل توسط داوران کنفرانس مورد ارزیابی قرار می‌گیرند. به این منظور لازم است فایل مقاله، که مطابق با ضوابط این راهنما تهیه شده است، با فرمت doc و pdf از طریق سامانه کاربران در سایت کنفرانس ارسال گردد. دبیرخانه از دریافت مقالاتی که با این فرمت تهیه نشده باشند، معذور است. در صورت بروز هر گونه مشکل حین ارسال مقالات مراتب را با دبیرخانه کنگره به نشانی info@Icacu.ir در میان گذارید.

چگونگی پذیرش مقاله به اطلاع مولف رابط که با علامت ستاره در لیست مولفین مشخص شده، خواهد رسید. با اینحال آخرین وضعیت مقالات از طریق سایت کنفرانس www.Icacu.ir قابل پیگیری می‌باشد. در صورت پذیرش، لازم است مولفین مقاله، اصلاحات خواسته شده داوران را در نسخه نهایی و در مدت زمان خواسته شده اعمال نموده و نسخه نهایی را از طریق سایت کنفرانس ارسال نمایند.

۳- حداکثر طول مقاله

حداکثر تعداد صفحات مقاله که شامل متن و کلیه اجزاء آن نظیر شکل‌ها و جداول می‌باشد، ۱۶ صفحه است.

۴- روابط، اشکال و جداول

۴-۱- روابط

همه روابط در وسط سطر و با فونتی متناظر با فونت لاتین متن نوشته شوند. برای نام متغیرها چه در روابط و چه در داخل متن از حالت ایتالیک استفاده شود. شماره هر رابطه بصورت ترتیبی و در داخل پارانتز و در انتها الیه سمت راست ذکر گردد. به عنوان نمونه به رابطه زیر توجه گردد:

$$v_{to} = \frac{V_{test}}{A_b} - \sigma_c \quad (1)$$

که در آن v_{to} تنش برشی ملات؛ V_{test} نیروی مورد نیاز برای جابه‌جایی آجر؛ σ_c تنش ناشی از بار ثقلی در محل آزمایش و A_b مجموع دو سطح آجر در درزهای افقی بالا و پایین است.

۴-۲- اشکال و جداول

کلیه اشکال و جداول باید در داخل متن مقاله و در نزدیکترین جای ممکن از اولین طرح در متن قرار گیرند. قرارگیری اشکال و جداول در وسط سطرها خواهد بود. شکل‌ها باید از کیفیت کافی برخوردار بوده و واضح و شفاف باشند. حروف، علائم و عناوین باید به اندازه‌ای انتخاب گردند که خوانا و قابل تفکیک باشند. اگر شکل به صورت نمودار می‌باشد، ذکر کمیت مربوط به هر محور و واحد آن در شکل الزامی است.

هر شکل و یا جدول دارای یک شماره ترتیبی مستقل است که حتماً باید در داخل متن به آن ارجاع شده باشد. همچنین هر شکل و جدول دارای عنوان مستقلی است که با فونت (B Nazanin 11pt) پررنگ در زیر شکل و بالای جدول نوشته می‌شود. اگر شکل یا جدولی نتیجه تحقیق حاضر نبوده و از مرجع خاصی برداشت شده است، باید شماره مرجع در انتهای عنوان آن شکل یا جدول در داخل کروشه ذکر شود. یک خط خالی در بالا و پایین هر شکل و یا جدول برای جدا کردن آن از متن الزامی است. به عنوان نمونه می‌توان به جدول ۱ و شکل ۱ رجوع کرد.

جدول ۱: نمونه یک جدول

ردیف	عنوان	تعداد کلمات
۱	مقدمه	
۲	مروری بر تحقیقات گذشته	

	نتیجه گیری	۳
--	------------	---

شکل ۱: روستای کندوان، معماری صخره‌ای

۵- واحدها

سیستم واحدهای استاندارد SI تنها سیستم قابل قبول طرح مسائل می‌باشد. در شرایط ویژه که بیان مسئله در سایر سیستمها ضروری است، لازم است معادل های استاندارد SI آنها نیز ذکر گردند. توجه گردد که واحدها برای مقادیر ذکر شده در جداول و یا عناوین محورها در اشکال فراموش نگردند.

۶- زیر نویس

در صورت نیاز به استفاده از زیرنویس، از فونت (B Nazanin 11pt) استفاده گردد.

۷- نتیجه گیری

هر مقاله باید با ارائه خلاصه‌ای از تحقیق به جمع‌بندی نتایج ارائه شده در مقاله در قالب بخش نتیجه‌گیری در انتهای متن مقاله بپردازد. پیشنهادهای احتمالی نیز در این بخش ارائه می‌شود.

۸- قدردانی

در صورت لزوم، بخش کوتاه تقدیر و تشکر می‌تواند قبل از ارائه فهرست مراجع ذکر گردد.

مراجع

بخش مراجع آخرین قسمت مقاله خواهد بود که به آن شماره عنوان اختصاص داده نمی‌شود. مراجع در این قسمت به ترتیبی که در متن به آنها ارجاع داده شده است و شماره‌گذاری شده‌اند، لیست می‌شوند. اشاره به هر مرجع در داخل متن باید با ذکر شماره ترتیبی مستقل در داخل کروه انجام یافته باشد. فونت مورد استفاده برای مراجع فارسی (B Nazanin 11pt) و برای مراجع انگلیسی مثل سایر قسمت‌های مقاله با یک اندازه کمتر (Times New Roman 10pt) خواهد بود. بعد از ذکر مشخصات هر مرجع (6pt) فاصله با مرجع بعدی الزامی است. مشخصات هر مرجع باید به صورت کامل و استاندارد مطابق نمونه‌های زیر ارائه شود.

[1] Dicleli M, Bruneau M. Seismic performance of single-span simply supported and continuous slab-on-girder steel highway bridges. Journal of Structural Engineering, ASCE; 121(10): 1497-1506, 1995.

**National Conference on Architecture, Civil Engineering,
Urban Development and Horizons of Islamic Art
in the Second Step Statement of the Revolution**

Tabriz Islamic Art University / 26 November. 2020

[2] AASHTO. LRFD bridge design specifications (4th ed.). Washington (DC): American Association of State Highway and Transportation Officials; 2007.

[3] Chopra AK. Dynamics of structures: Theory and applications to earthquake engineering (2nd ed.), Prentice Hall, Englewood Cliffs, 2001.

[۴] مقدم، ح. طرح لرزه‌ای ساختمان‌های آجری، موسسه انتشارات علمی دانشگاه صنعتی شریف، ۱۳۷۳.

[۵] تقی زاده، م. مبانی نظری معماری و شهرسازی اسلامی، انتشارات راهیان، ۱۳۸۵.

[۶] بحرینی، س. مبانی طراحی شهری، انتشارات دانشگاه تهران، ۱۳۷۷.

[۷] آیین‌نامه طراحی ساختمان‌ها در برابر زلزله (استاندارد ۲۸۰۰)، ویرایش سوم، مرکز تحقیقات ساختمان و مسکن، وزارت مسکن و شهرسازی، ۱۳۸۴.

[۸] فیوض، ع. مطالعه خصوصیات دینامیکی کندهای بتنی با روش ارتعاشات محیطی، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه شیراز، شیراز، ۱۳۶۹.

[۹] رحیم‌زاده، ف.، باقری، س. بررسی رفتار دینامیکی مخازن روزمینی انعطاف‌پذیر، چهارمین کنفرانس بین‌المللی زلزله‌شناسی و مهندسی زلزله، تهران، ۱۳۸۲.

[۱۰] Computers and Structures, Inc. SAP2000, version 7.4, Integrated structural analysis and design software. Berkeley, CA; 2000.